1940 ий
15
ЯНВАРЬ
№ 5 (618)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Шерге Иосиф Виссарионович!

Тланда, мемнан эпохын эн гениальный енжылан, СССР калык-шамычын да чыла тӱнясе шемер шамычын вождьшылан Марийский АССР комсомольский активын собранийже уло шӱм гычын шокшо комсомольский саламым колта!

Ме, чыла калык ден пырля, Тланда шкенан эн келге йӧратымашнам да преданностьнам выразитлаш, Тендан мудрый руководствыда дене коммунизмын великий пашажлан шкенан чыла вийнам, шкенан илышнам пуаш ямде улмынам выразитлаш пиалан улына.

Сталин! тиде лӱмым мемнан родинан шуко миллиона да шуко национальностян чыла калыкше гордость да йӧратымаш дене произноситла, вет **Сталинын** лӱмжӧ Ленинын лӱмжӧ дене, мемнан большевистский партийын героический историйже дене ойыраш лийдымын кылдалт шога, вет Сталин—чапын, пиалын да советский калыкын морально-политический единствожын символжо, советский калыкын чыла ӱшанымашыжым да чаянийжым воплощатлымаш.

Тиде Те, Сталин йолташ, великий Ленин ден пырля стальной большевистский партийым создатлен улыда да воспитатлен улыда, кудын руководствыжо дене капитализмын цепьше-шамыч курымлан шалаталтынт да мланде шарын ик кудымшо ужашыштыже социализм восторжествоватлен.

Тиде Те, социализмын тушманже-шамыч ваштареш непримиримо кучедалмаште Ленинын великий учениймым отстоятлен улыда да тудым у эпохын условийлаште развиватлен улыда, кудо эпоха курымлаште Сталинын эпохыжо семын кодеш.

Тиде Те, Сталин йолташ, коммунистический партийын гигантский опытшым обобщитлен улыда да тудым ВКП(б) историй краткий курсыш изложитлен улыда, тидын дене большевизмын куатле идейный оружийжым, мемнан кадр-шамычым идейный да политический закалкын источникшым создатлен улыда.

Те, мемнан великий вождь да учитель, мемнан элым шалаташ лийдыме, чыла тӱнясе шемер-шамычлан корным маяк семын волгалтарыше социалистический державыш савырен улыда.

Мемнан партийын, мемнан социалистический родинан историйыштыже Тендан лӱмда дене, Сталин йолташ, кылдалтдыме ик событият, ик сенымашат уке.

Те, Ленин ден пырля царизмым да капитализмым штурмоватлымашке пашазе классым вӱден улыда да тудым Великий октябрьский кечылаште сенымашке конден улыда.

Те тӱняште единственный армийым—освободительницым создатлен улыда, кудо мемнан иза-шольо-шамычым—Западный украинец ден Западный белорусс-шамычым польский пан-шамыч деч утарен, кудо шке знамяжыже чыла угнетатлалтше человечествылан утаралтмашым конда.

Ленин ден пырля, Те молодежьын Коммунистический Союзшым создатлен улыда, Те комсомолын колыбельже воктен шоген улыда, тудым социализм верч кучедалмашеш ончен-куштен улыда да калитлен улыда.

Те комсомолым у тӱням строитлыше-шамычын куатле армийышкыже савырен улыда, тудым куммунизм верч кучедалмаш идей дене воодушевлятлен улыда, мемнан родной ава—Всесоюзный Коммунистический большевик-шамыч партий йыр сплотитлен улыда.

Советский молодежьын чыла шонымашыже да чаянийже Тендан дек, мемнан вождь, ача да учитель, виктаралтынат. Советский молодежь шке шӱмыштыжӧ Сталинын шерге лӱмжым гордость да куанымаш дене нумалеш.

ВЛКСМ ЦК Х Пленумын решенийже-шамыч школлаште йоча-шамычым да тунемше молодежьым коммунистический воспитатлымашым обеспечитлыме шотышто мемнан ӱмбак ответственный задача-шамычым возлагатлат.

Ме Тланда мутым пуэна: мемнан ӱмбак пыштыме задачым честь дене шуктышашлан шкенан вийнам огына чамане, ВЛКСМ ЦК Х Пленумын решенийже-шамычым большевистский реализоватлымашым обеспечитлена.

Ме социализмын сенымашыже-шамычым ыштен улына да ончыкыжат ыштена, вет мемнан пашана да кучедалмашна дене славный большевистский партий руководитла, Те—мемнан великий, родной, йӧратыме Сталин йолташ руководитледа.

Виян лийже ВКП(б)!

Кужу ӱмыран лийже мемнан учитель, мемнан друг, мемнан ача—**великий Сталин**!

Январьын 13 ден 14 числаштыже Йошкар-Олаште МАССР Верховный Советын заседаний залешыже комсомольский активын областной собранийже эртен. Снимкыште: залын общий видше.

КОМСОМОЛЬСКИЙ АКТИВЫН ОБЛАСТНОИ СОБРАНИИЖЕ

13 январьыште Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже комсомольский активын областной собранийже почылтын. Собраний кок кече годым лийын да пеш кӱлешан вопросым—ВЛКСМ ЦК Х Пленумын итогшым шокшын обсуждатлен.

Собранийыште 200 утла ен присутствоватлен: ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомын да райком-шамычын секретарьышт, райкомол-шамычын школьный молодежь ден пионер-шамыч отделыштын заведующийышт, калык образованийын районный отделже-шамычын заведующийышт, учитель-шамыч союз райком-шамычын председательышт, учитель-шамыч, школьный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт, писатель ден поэт-шамыч да молат.

Собраний почетный президиумыш Сталин йолташ дене пырля ВКП(б) ЦК Политбюро член-шамычым да Димитров, Тельман, Долорес Ибаррури йолташ-шамычым моткоч кугу воодушевлений дене сайлен.

Деловой президиумышко 27 еным сайлыме, нунын кокла гыч: ВКП(б) Маробкомын секретарьышт Кушнарев, Мамаев, Овчуков, Чебоксаров йолташ-шамыч, ВЛКСМ Маробкомын секретарьышт Темерешев, Щербаков, Камелина, Замятин йолташ-шамыч, ВКП(б) Йошкар-Ола горкомын секретарьже Тукманов йолташ, Марийский АССР Верховный Совет Президиумын председательже Кавалеров йолташ, Совнаркомын председательже Абрамов йолташ, Марийский АССР внутренних дел нарком Иванов йолташ, Просвещений нарком Музуров йолташ да моло.

ВЛКСМ ЦК Х Пленумын итогшо нерген докладым ВЛКСМ Маробкомын первый секретарьже П. И. Темерешев йолташ ыштен.

Доклад деч вара прений тӱналеш. Пренийыште первой мутым композитор Миронов йолташ налеш. Тудо йоча-шамычлан сай музыкым создатлымын пеш кӱлешлыкше нерген ойлен.

Выступатлыше комсомольский пашаен-шамыч, учитель, пионер вожатый, поэт, писатель-шамыч школа илыш дене кылдалтше вопрос-шамычым шокшын обсуждатленыт. Шуко злободневный вопрос-шамычым шынденыт.

Активын собранийже ВЛКСМ ЦК Х Пленумын решенийже-шамычым пӱтынек да тӱрыснек одобритлыше резолюцийым единодушно приниматлен.

Собранийын участникше-шамыч пеш кугу аплодисмент дене калык-шамычын великий вождьшылан, родной Сталин йолташлан приветственный письмам приниматленыт.

14 январьыште собраний шке пашажым пытарен.

Ленинградский военный округ штабын ОПЕРАТИВНЫИ СВОДКЫЖО-ШАМЫЧ

10 январь мучко фронтышто нимо существенный лийын огыл. Фронтын участкылаштыже разведчик-шамычын поискышт да артиллерийский лӱйкедылмаш.

Ийгече начар улмылан кӧра мемнан авиаций разведывательный полет-шамычым гына ыштылын.

* * *

11 январь мучко Ухтинский ден Реболский направленийлаште разведчик-шамычын поискышт. Петрозаводский направленийыште разведывательный отряд-шамычын действийышт да Китель районышто пехотный часть-шамычын столкновенийышт. Карельский перешейкыште артиллерийский лӱйкедылмаш да разведчик-шамычын поискышт.

Начар ийгече улмылан кӧра авиаций боевой полет-шамычым ыштен огыл.

* * *

12 январь мучко Ухтинский ден Реболский направленийлаште разведчик-шамычын поискышт лийын. Петрозаводский направленийыште пехотный часть-шамычын стычкышт. Карельский перешейкыште разведчик-шамычын поискышт да артиллерийский шуэн лӱйкедылмаш.

Мемнан авиаций разведкыш боевой полет-шамычым ыштен.

ВЛКСМ ЦК X ПЛЕНУМЫН ИТОГШО-ШАМЫЧ НЕРГЕН

ВЛКСМ Маробком секретарь П. И. Темерешев йолташын комсомольский активын областной собранийыштыже ыштыме докладше гыч

Коммунизм верч кучедалмаште Советский школын кушшо рольжо

Йолташ-шамыч! Коммунистический партий ден советский власть школлан кеч кунамат кугу вниманийым уделятленыт да уделятлат.

Октябрьский революций марте тошто школа буржуазийын шемер-шамычым угнетатлыше о р у д и й ж е ыле. 1917 ий Октябрь деч вара тыгай школа пытыш. Партий ден правительствын усилийышт дене школа „обществым класслан шелалтмашым йӧршеш пытарыше орудийыш, обществын Коммунистический перерожденийже орудийыш" (ВКП(б) программа гыч) савыралтын. Тиде значит—советский школа коммунизм верч кучедалме орудий улеш. У школа коммунизмын пашажым ончыко вангаяш способный поколенийым туныктышаш да воспитыватлышаш.

Большевик-шамычын партийже советский школым развиватлыме программым настойчиво да последовательно шуктен шога. Советский в л а с т ь годым школьный паша гигантский ошкыл-шамыч дене ончыко кайыш. Партий коммунизмын пашажлан преданный улшо учитель-шамыч армийым воспитатлен.

Советский школын материальный базыже нигунамсе деч чот саемын. Кодшо пятилетийыште гына мемнан элыште 20 тӱжем утла у школым, тӱжем дене внешкольный учреждений-шамычым ыштыме.

Марийский АССР-ын территорийыштыже 1913 ийыште чылажат 144 шӱкшӧ школа гына ыле, а кызыт педучилище - шамыч дене пырля 704 начальный да средний школа шотлалтеш.

Школа-шамычын пашаштым пеҥгыдемдымаште ВКП(б) Центральный Комитет ден СССР Совнаркомын пунчалышт пеш кугу значенийым иметленыт. Партий школын отмиратлымыже нерген антиленинский теорийым, лженаукым—педологийым разгромитлен.

Сталин йолташын вуйлатымыже дене партий Наркомпрослашке да калык образованийын местный органлашкыже пурен шичше троцкистско-бухаринский да буржуазно-националистический элемент-шамычым разгромитлен.

П а р т и й ы н сталинский Центральный Комитетшын да Советский правительствын руководствышт дене, нунын непосредственный участийышт дене у учебник ден программа-шамычым создаватлыме. Марийский АССР-ысе школа-шамычлан гына, 1939 ийыште, родной йылме дене 21 название учебникым лукмо.

ВКП(б)-ын XVIII с'ездше школын государствым укрепитлымаште рольжым адакат кӱшкӧ нӧлталын.

Ик элыште коммунизмым сеҥымыже нерген, социализм гыч коммунизмыш вончымо жапыште государствым укрепитлыме нерген сталинский учений мемнам идейно вооружатла. Государствым ончыкыжо укрепитлыме дене школа коклаште виакш да кӱрлаш лийдыме связь существоватла. Школым укрепитлымаш—пеш важный государственный задача улеш. Сокыр-шамыч гына ужын огыт керт, что ме школым укрепитлыме дене государствым укреплятлена, коммунизмыш каймашым писемдена.

Социалистический государствын развиватлалтме у условийыштыже интеллигенцийын рольжо гигантски нӧлталтеш. Кадр-шамыч, техника, наука дене овладеватлыше, чыла могырым развитый, культурный, Ленин—Сталин партийлан преданный ен-шамыч решатлат. Йодалтеш: нине кадр-шамычым партий кушеч налеш? Утларакшым средний школлаште тунемше-шамыч кокла гыч. Школышто молодежь коммунизм верч кучедалашлан первый закалкым налшаш. Мемнан Йошкар Армийлан пополненийым ямдылымаш дек школа непосредственный отношенийым иметла. Тыгак мемнан партийын рядшым молодежь дене передовой ужашыже гыч кушмаш дек школа прямой отношенийым иметла.

Тиде чылажат школым решительно укрепитлымашым, чумыр комсомолын школа дек савырнымашыжым требоватла. Но тидым комсомолын руководящий пашаеҥже-шамыч умылен огытыл.

Комсомолын школьный пашаштыже эн кугу ситыдымаш школа дек вниманий укеште, школышто пашам аклыдымаш улмаште. Школышто пашам второстепенный паша семын ончат. Шуко комсомольский организаций-шамыч, тудо шотыштак школласе комсомольский организаций-шамычат, комсомолын пашажым перестроитлыме нерген XVIII партийный с'ездын решенийжым ик могырым велэ умленыт. Нуно шотлат, что государственный ден хозяйственный строительствыште партийлан полшымаш—тиде значит производственный вопрос-шамыч дене гына заниматлаш. Школа нунылан—второстепенный участок. Нуно школлаште успеваемость ӱлнӧ улмым, второгодничество шарлымым, тунемше-шамыч коклаште недисциплиниро в а н н о с т ь, озорство, хулиганство улмым, школьный имущество дек небрежный отношений улмым, комсомолец-шамыч коклаштат дисциплиным нарушатлыше, начарын тунемше-шамыч у л м ы м огыт замечатле. Нуно советский учитель дек хулиганский отношений факт-шамыч улмым огыт замечатле.

Школышто пашам аклыдымашым ме решительно осудитлышаш улына.

Учитель—школышто главный фигура

Учительство — советский интеллигенцийын передовой отрядше. Партий ден правительство кушшо поколенийым коммунистически воспитыватлымаште да туныктымаште учительство ӱмбак эҥертат. Большевистский партийын заботыжлан кӧра учительство нигунам лийдыме кӱкшыты нӧлталтын. Школьный пашаште пеш кугу успехым ыштымылан 4 тӱжем учитель-шамыч СССР-ын орденже-шамыч дене наградитлалтыныт, мемнан республикыште гына 20 учительым наградитлыме.

Лу да шӱдӧ дене учитель-шамыч СССР, союзный да автономный республика-шамычын Верховный Советлашкышт, местный Советлашке депутатлан сайлыме улыт.

Учитель нерген сталинский забота комсомоллан эн сай пример улеш. Тиде учительлан большевистски полшаш комсомолым обязатла.

Учительын авторитетшым нӧлтыде школым умбакыже укрепитлыме нерген мутат лийын ок керт. Комсомол ден учитель-шамычын пашам пырля ыштымышт гына школа ончылан XVIII партийный с'ездын шындыме задачыжым шуктымашым обеспечитлен кертеш.

Но комсомольский организаций-шамыч учительын кугу рольжым огыт умло. Учитель комсомол деч кӱлеш полышым огеш нал, кӱлеш почет да пагалымаш дене ок пользоватле. Южгынам учитель дек хулиганский отношенийымат проявитлат.

ВЛКСМ Кырык-Марий райком 1939 ийыште шкенжын заседанийлаштыже шӱдӧ дене тӱрлӧ вопрос-шамычым обсуждатлылын. Но учительын пашаж дене кылдалтше вопросым иктымат обсудитлен о г ы л. ВЛКСМ Йошкар-Ола, Звенига, Морко райкомлаштат положений тыгаяк. Учительын пашаже нерген, тудлан полышым пумо нерген ВЛКСМ Обкомын бюроштыжат моткоч шагал обсуждатлыме.

Учитель дек вниманий ситыдыме нерген учитель-шамыч гыч комсомольский организацийын начар кушмыжо пеш раш ойла. 1939 ийын 1-ше кварталыштыже 36, 2 кварталыште 21, 3 кварталыште 16 учительым велэ комсомолыш пуртымо.

Учитель-шамыч дене пашам начар ыштена. Комсомольский организаций-шамыч учитель-шамычлан сай лекцийым, докладым огыт эртаре. ВЛКСМ Обкомын пропаганда ден агитаций отделже учитель нерген заботым проявитлен огыл.

Наркомпрос ден РОНО-шамычын пашаеҥышт учительлан полшаш, тудым туныкташ, воспитатлаш кӱлешым мондат. Начальный ден средний школа-шамычын 3711 учительышт гыч 887 учительын необходимый педагогический образованийым огыт иметле. Туге гынат заочный обученийым моткоч начар шындыме. Наркомпрос верлаште положенийым ок шинче. Комсомольский организаций-шамыч тиде шотышто кугу полышым пушаш улыт.

Хозяйственный организаций-шамыч учитель-шамыч нерген пеш шагал заботитлат. Олор неполный средний школын (Марий-Турек район) преподавательницаже Соловьева йолташ 1939 ий августлан тачат пашадарым налын ок керт. Лошкинский начальный школын учительже К. Г. Реутов йолташлан квартира укелан лийын 9 километр коклаш коштшашыже логалын. Ронго районышто учитель-шамычлан пашадар дене задолженность декабрь тылзылан гына 25 тӱжем тенгем составлятла.

Учитель-шамыч дек тыгай бездушный, хулиганский отношений фактым ятыр ончыкташ лиеш.

Комсомольский организаций-шамычлан да калык образований орган-шамычын пашаеҥыштлан советский интеллигенций н е р г е н Сталин йолташын указанийже гыч политический выводым ыштыман. Умылаш жап, что учитель дек махаевский, антиленинский отношений факт-шамычым пытарыде школышто пашам саемдыме нерген шонашат ок лий. ВЛКСМ Центральный Комитетын X Пленумжо учительын авторитетшым нӧлташ, сай успеваемость верч социалистический соревнованийым организоватлымаште, воспитательный пашаште, тунемше-шамыч коклаште дисциплиным пеҥгыдемдымаште, школышто большевистский порядкым ыштымаште полшаш мемнан обязатла. Школышто комсомольский пашан вопросшо-шамычым обсуждатлымашке учитель-шамычым привлекатлыман, нунын опытыштым, шинчымашыштым кучылтман, самырык учитель-шамычын ончыл ужашыжым комсомолыш вовлекатлыман.

Дисциплина да успеваемость

Партий кажне кечын калыкыште организованность ден дисциплиным кушташ да воспитыватла. Школа именно нине замечательный качество - шамычым воспитыватлаш п р и з в а н. Тиде шотышто шагал огыл ышталтын. Туге гынат шуко школлаште дисциплина неудовлетворительный состоянийыште улеш. Заданийым шуктыдымаш, учебный режимым пудыртылмаш, озорство, хулиганство факт-шамыч шуко уледат.

Юринский средний школа пеленсе комсомольский комитетын членже-шамыч Нефодьев ден Ладин литература дене ямдылалтын огытылат, урок гыч демонстративно лектын каеныт. Йошкар-Оласе 2-шо №-ан школышто 837 ученик гыч 205 ученик поведенийлан начар оценкым налыныт. Йошкар-Оласе 6-шо №-ан школышто тунемше-шамыч Бахтин ден Романов 31 декабрьыште йӱыныт да пионерский вожатый ӱмбак кержалтыныт.

Тыгай факт-шамыч советский школьникын лӱмжӧ дене нигузеат огыт совмещатлалт. Тиде чылажат—тошто пережиток - шамыч улыт, мелко - буржуазный черта ден привычка-шамычым ликвидироватлен шуктымын результатше, тунемше-шамыч дек ч у ж д ы й влияний улмашын результатше.

Комсомольский организаций-шамыч тыгай факт-шамычым огыт уж, пытарышаш верч огыт кучедал.

Школышто дисциплина дене успеваемость пеш пеҥгыдын кылдалт шога. Кодшо ийыште республика мучко 8500 второгодник ыле. Тенийсе т у н е м м е ийын первый четвертьыштыже шуко школлаште успеваемость ӱлнӧ ыле. Йошкар-Оласе 9-ше №-ан школышто первый четвертьыште успеваемость 62 процент велэ ыле.

Шернур районын школлаштыже первый четвертьыште неуспевающий 19 процентыш, а средний школлаште 23,45 процентыш шуэш.

Куженер районын школлаштыже 8-10 класслаште неуспевающий - шамыч 40 процентым составлятлат.

Школьный дисциплиным нарушатлымын да успеваемость ӱлнӧ улмын причинже теве мошто:

Комсомольский организаций-шамыч недисциплинированность, хулиганство, озорство факт-шамыч дене, успеваемость ӱлнӧ улмо факт-шамыч дене позорно миритлат. Нуно шкеныштын кажне второгодник верч, дисциплиным нару-

(*Мучашыже 3-шо ст.*).

ВЛКСМ ЦК X пленумын итогшо-шамыч нерген

ВЛКСМ Маробком секретарь П. И. Темерешев йолташын комсомольский активын Областной собранийыштыже ыштыме докладше гыч

(Мучаш)

шатлымын кажне случайже верч ответственныйлан огыт шотло.

Недисциплинированность факт дене миритлымашым йöршеш пытараш кÿлеш. Мöнгысö заданийым шуктыдымаш, шойыштмаш, разгильдяйство, разболтанность, школьный имуществым пудыртылмаш да шолыштмаш ваштареш решительно кучедалаш—комсомолын кровный обязанностьшо.

ВЛКСМ Центральный Комитетын X Пленумжо средний школын устав проектшым да тунемше-шамычын поведений правилыштым одобритлен. Учебный заданий шуктыдымашым, урокышто отвечатлаш отказатлымашым, учительым ондалмашым да учитель дене грубо обращатлымашым ВЛКСМ ЦК Пленум пеш чот осудитлен. Комсомольский организаций-шамыч дисциплиным укрепитлымаште, учебный дисциплиным чыла ученик-шамычын келгын изучитлымаштышт учитель-шамычлан кугу полышым пуаш обязан улыт.

Тунемше-шамычын поведений правила-шамычшым кажне тунемше келгын умылшаш да нине правилашамычым четко шуктышаш.

Школын уставше кузе учитель-шамычлан, тугак ученик - шамычлан обязательный характеран лийшаш.

Школьный комсомольский организаций-шамычым укрепитлаш

Пытартыш ийлаште советский школын общий ростшо дене пырля школьный комсомольский организаций-шамыч количество шотышто ешаралтыныт да организационно пенгыдемыныт.

Мемнан республикыште 1936 ий 1 январьлан учебный заведенийлаште 112 комсомольский организаций ыле, нуно 1933 комсомолецым охватитлыныт. 1939—40 тунемме ийын первый полугодийыштыже 9.144 комсомолецым об'единятлыше 221 организаций шотлалтеш.

Тиде армий—коммунистический воспитаний пашаште пеш кугу вий.

Школысо комсомольский организацийын государственный деятельностьшо эн ончычак сознательный дисциплина верч, сай да отличный учеба верч кучедалмаш дене определятлалтеш. Тунемше-комсомолецын главный пашаже—сайын да отлично тунемаш. Но тиде истиным чыла комсомолец-шамычак умылен огытыл. Юринский средний школышто первый четвертьыште 86 комсомолец гыч 46 комсомолец начарын тунемыныт.

Школласе комсомольский организаций-шамычын пашаштышт Пленум тыгай кугу ситыдымаш-шамычым палемден: сайын да отлично тунемшаш, дисциплиным пенгыдемдышаш, социалистический соревнованийым шарышаш верч лушкыдын кучедалмаш, учитель деч корангаш тыршымаш, пионерский организацийым да ученический комитет-шамыч дене лушкыдын вуйлатымаш, комсомолын пуртымаш ден комсомол гыч лукмашке несорьезно относитлымаш, комсомолышто шогыдымо молодежь дене пашам начар ыштымаш, внутрисоюзный илыш дене увлекатлалтмаш.

Ме нине ситыдымаш-шамычым пытарышаш верч решительно кучедалаш обязан улына.

Комсомольский собраний тунемше-шамычым воспитатлышаш

Школа условийыште, кушто тунемше шамычын сознанийышт формироватлалтеш, комсомольский собраний пеш кугу значенийым придаватла. Комсомольский собраний тунемше комсомолец-шамычым идейно, организационно воспитатлыше школа лийшаш.

Туге гынат шукыж годым комсомольский собраний-шамыч шке рольыштым огыт оправдатле. Нуно южгынам йокрокын эртат. Комсомольский собранийлаште однообразный вопрос-шамыч обсуждатлалтыт. Деловой обсуждений шагал лиеда, критика ден самокритика лушкыдо.

Мутлан 28 декабрьыште, Косолоп средний школышто собранийлан йöршеш ямдылалтде тыгай вопросым обсудитленыт: „ВЛКСМ ЦК Пленумышто Михайлов йолташын ыштыме докладшым проработатлымаш". Чынжымак деловой обсуждений огыл, а нигöлан кÿлдымö проработка гына лийын. Тыгай важный документым обсуждатлыме годым комсомольский организацийын пашаштыже ситыдымашым йöршеш эртен каеныт. Школышто шолыштмаш факт нерген, 165 неуспевающий улмо факт нерген йукымат луктын огытыл. Собраний формально, интересно огыл эртен.

Собранийлан сайын ямдылалташ кÿлеш. Школьный комсомольский организацийлаште собранийым эртарымашым ВЛКСМ райком-шамыч руководитлышышт кÿлеш.

Комсомольский собранийшамычын содержанийыштым вож гычак саемдыман. Комсомольский собраний-шамыч тунемше-шамычым волноватлыше, интересный вопрос-шамычым шындышаш улыт. Тунемше-шамыч собранийлан сайын ямдылалтышт, собраний нунылан кушкашышт полшышо лийшаш.

Класслаште комсомольский группа-шамыч пеш кугу значенийым иметлат. Но группа-шамычын пашаштым ВЛКСМ Обком да райком-шамычат огыт вуйлате. Сандене комсомольский группа-шамыч пашам начар ыштат, шкеныштын главный задачыштым огыт шукто.

Пионерский паша

Партий ден комсомолын вуйлатымышт дене пионерский отряд-шамыч советский школьник-шамычым общественный илышыш ушат, нунылан социалистический общежитийын навыкшым прививатлат, родина дек, Ленин—Сталин партий дек йöратымашым воспитыватлат. Йоча-шамыч сай примерым, образецым налыт.

Школышто пионерский организацийын значенийже пеш кугу. Туге гынат, комсомольский организаций-шамыч пионерский организацийым начар вуйлатат. Ты мартенат южо пионерский отрядлаште вожатый уке. Еласал районышто 24 пионерский вожатый ок сите.

Вожатый—пионерский организацийын пашаштыже центральный фигура. Сандене пионерский пашашке сай комсомолец-шамычым выдвигатлаш кÿлеш.

Вожатый-шамыч кадрым подбиратлыме дене пырляк пионерский пашан содержанийжымат саемдаш пижман.

Пленум пеш важный документым—„юный пионер-шамычын правилыштым" утвердитлен. Нине правила-шамыч кажне отрядын практический пашаштыже программа лийшаш. Кызыт главный задача тыгай: юный пионер-шамычын правилыштым чыла тунемше-шамыч коклаште кумдан умылтарымашым обеспечитлаш, нине правила-шамычым илышыш настойчиво пуртымашым обеспечитлаш.

ВЛКСМ Центральный Комитетын X Пленумжо тыгак детский литература нерген, 1940 ийыште детский творчествын Всесоюзный олимпиадыжым эртарыме нерген вопросым обсудитлен да нине вопрос-шамыч дене решенийым принимател.

ВЛКСМ ЦК X Пленумын решенийышт большевистский партий Центральный Комитетын руководствыж дене разрабатыватлыме улыт. Нине решений-шамыч мемнам школышто комсомолын пашажым саемдышаш верч кучедалаш боевой программа дене вооружатлат.

Ленин—Сталин партий комсомоллан молодежьым да йоча-шамычым коммунистически воспитатлымашым ушанен пуэн. Тиде ушанымашым ме честь дене оправдатлаш обязан улына.

МОСКВА

ВКП(б) ЦК—СТАЛИН йолташлан СССР СНК—МОЛОТОВ ЙОЛТАШЛАН

„Георгий Седов" героический ледокольный пароходым Гренландский тенгызысе ий-шамыч кокла гыч лукмо шотышто Тендан заданийын первый ужашыжым шуктымо. 1940 ий 13 январьыште 12 часат 07 минутышто „И. Сталин" ледокол „Георгий Седов" ледокольный пароходын бортшо дек миен шогалын. Пароход экипажын членже-шамыч чыланат таза улыт. Заданийын кокымшо ужашыжым шукташ тÿналына.

СССР СНК пеленсе Главсевморпуть начальник **И. ПАПАНИН.**

„И. Сталин" ледоколын бортшо, Гренландский тенгыз. 1940 ий 13 январьыште налме.

Москва, Кремль

СТАЛИН йолташлан

Таче, 13 январьыште, 12 часат 07 минутышто Арктический флотын флагманже „Иосиф Сталин" ледокол, партий ден правительствын заданийым шуктен, мемнан корабльын бортшо дек толын шогалын. 812 кече жап шуйнышо „Седов" ледоколын дрейфше пытен.

Ме советский ен-шамыч дене моткоч кугун йывыртымаш чувство дене вашлийын улына. Нине ен-шамычым мемнан йöратыме родина, мемнан партий, правительство да лично Тый, Сталин йолташ, мемнам ий плен гыч утарашлан Арктикын кукшö широталашкыже колтен улыда. Ме Тыйын, шерге Иосиф Виссарионович, заботедым пÿтынь дрейф мучко постоянно шижын шогышна. Мемнан ледовой ийын коштмашнан благополучно пытышашыжлан ÿшанымашна мемнан ик минутланат пытен огыл. Мемнам нимогай шучкылыкат лÿдыктен огыл, ме шинчен шогенна, что мемнан шенгелнына мемнан куатле родина шога, тудо кеч кудо мигыштат мланна полшаш толеш.

Тыйын, Сталин йолташ, лÿмет эн нелэ минутлаште мемнам вдохновлятлен, Тыйын лÿмет дене ме кеч могай нелылыкымат сенгаш каенна да нуным сенген улына. Ме родинын шкенан корабль дене пöртылына, кудым жестокий стихийын чыла ударже-шамыч ÿмбачат, арален кодымо. Ме родинын благожлан, мемнан наукылан пайдалын, пораженийым шинчыдыме мемнан большевистский партийлан пайдалын пашам ышташ тичмашын виян да ямде лийын Кугу Мландыш пöртылына. Тыланет, родной Иосиф Виссарионович, пламенный салам да Тыйын заботыланет пеш кугу тау!

„Седовын" экипажше: БАДИГИН, МЕГЕР, ШАРЫПОВ, ГАМАНКОВ, БУТОРИН, ТРОФИМОВ, ПОЛЯНСКИЙ, ЕФРЕМОВ, БУЙНИЦКИЙ, АЛФЕРОВ, БЕКАСОВ, СОБОЛЕВСКИЙ, ГЕТМАН, ТОКАРЕВ, НЕДЗВЕЦКИЙ.

1940 ий 13 январьыште налме.

Шошо агалан ямде

„Правда" колхоз (Морко район) шошо агалан тÿрыс ямдылалт шуын. Урлыкашым ситышын сортироватлен кукшо верыш оптымо, ял озанлык машина ден инвентарьым чыла ремонтироватлыме да минеральный ден местный удобренийым ямдылыме.

Шошо агалан ямдылалтмаште комсомолец-шамыч пашам виян ыштеныт.

С. Кузнецов.

Выставкыште участвоватлышаш верч

Январьын тÿналтыш кечылаштыже „15 лет Октября" колхоз (Куженер район) пеленсе комсомольский организаций Куженер районысо бригадир, агроном-шамычын обращенийыштым обсуждатлен.

Комсомолец-шамыч тений гектар гыч 100 пуд урожайым налшаш верч да Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш правам налшаш верч активно участвоватлаш обязательствым налыныт. **Б.**

10 ен дене бригада

Республикыште ятыр комсомольский организаций-шамыч чодра ямдылме пашаште активный участийым принимател.

„Ударник" колхоз (Ронго район) пеленсе комсомольский организаций 10 ен дене бригадым организоватлен чодра пашашке колтен. Бригада пашам ноябрь тылзе годсек ышта. Тиде паша дене комсомолец Г. Г. Козырев йолташ руководитла.

С. Никитин.

КОМСОМОЛЬСКИЙ АКТИВЫН ОБЛАСТНОЙ СОБРАНИЙЖЕ

Школлаште военно—физкультурный пашам саемдыман

(Б. П. Мироносинский йолташын выступленийже гыч.).

Йоча-шамычым коммунистический духеш воспитатлымашын ик тӱҥ задачыже физический воспитаний улеш. Школлаште физкультурный пашам образцово шындымаш, тудым кучылт оштымаш—школын успех-

Б. П. Мироносинский йолташ.

шым решатла. СССР Верховный Совет 4 Сессийын всеобщий воинский обязаность нерген лукмо законжо деч вара ятыр школлаште военно-физкультурный пашам икмынярлан саемдыме.

Марбумкомбинатысе средний школышто 1939 ийыште осоавиахимовский член 40 еҥ велэ ыле гын, кызыт 160 еҥ шотлалтеш. Школышто 10 кружок пашам регулярно ыштат. 162 еҥ ПВХО значоклан, 64 еҥ ВС ден ЮВС значоклан, 34 еҥ ГТО ден БГТО значоклан нормым сдатленыт. Но тидын дене пырля тиде пашаште але мартенат ятыр ситыдымаш-шамыч уледат.

Тений Всесоюзный оборонный соревнований лийшаш, тыште кажне школа участвоватлаш правам налашлан кызытак ямдылалтман. Но тидын дене ни Марийский АССР Осоавиахим Центральный Совет, ни Наркомпрос, ни ВЛКСМ Обком нимогай указанийым пуэн огытыл. А руководство шотышто ойлыманат огыл, кузе моштет туге ышташ логалеш.

Ме икана физкультурный пашам саемдымаште Наркомпрос полшым пужо манын комсомольский собранием решенийыште отмечатлышна. Но тиде шотышто нимогай полышат ыш лий.

Школлаште физкультура дене заниматлаш нимогай условий уке. Ме шыгыр коридореш занятийым эртараш тӧчена. Икмыняр жап гыч шӱлалташ лийдыме пурак нӧлталтеш. Вот кузерак ме таза еҥ-шамычым воспитатлена.

Школлаште физкультурный инвентарь, костюм-шамыч ситыдымаш уке. Тиде шотышто торгующий организаций-шамычлан заботитлаш кӱлеш.

Школлаште военно-физкультурный пашам кӱлеш кӱкшытыш шындымаште МАССР Наркомпрос ден ВЛКСМ Обкомын военный отделже кӱлеш полышым пуаш обязан улыт.

Поэт-шамыч деч у текстым вучем

(Композитор В. С. Миронов йолташын выступленийже гыч.).

Кунам мый 1940 ийыште Всесоюзный детский художественный олимпиадым эртарыме нерген ВЛКСМ ЦК-н решенийжым лудым, мый йоча-шамычлан у муро-шамычым у, сылне музыкым возаш кӱлешлыкым утларак чот чувствоватлышым.

Але 1939 ийыштак Йошкар-Ола ГОРОНО общегородской детский хорым организоватлаш решитлен ыле, мый тиде хор дене руководитлаш куанен пижаш шонышым. Но

В. С. Миронов йолташ.

ГОРОНО тиде пашам умбакыже шуйымо шотышто нимомат ыш ыште, Наркомпросат ыш полшо. Тиде паша дене горкомолат, обкомолат интересоватлен огытыл.

Йошкар-Олаште детский самодеятельностьым кумдаҥдашлан чыла возможность уло, тидлан кугу вийым муаш лиеш. Теве, например, 6—7 № школа-шамыч эн сай самодеятельный вийым иметлат. Сталинский Конституцийын кечыже йымалне воспитатлалт кушшо самырык поколений шке моштымыжым, способностьшым кажне кечын проявлятла. Нуно у муро-шамычым йӧратен мурат. Марий писатель, поэт-шамыч муро текстым возат гын, мый кугу удовольствий дене национальный у музыкым возаш тӱҥалам. Мый йоча-шамычым йӧратем, мый чыла шке вием детский музыкальный культурым пояндымашке пуынем, марла мурышо да куштышо ансамбльлан детский музыкым возынем.

Кызыт мемнан композитор-шамычын, поэт-шамычын задача—йоча-шамычлан келшыше у муро-шамычым возаш. Тидым мемнан деч йоча-шамыч вучат да требоватлат.

Школа паша дене утларак интересоватлыман

(С. И. Федоровын выступленийже гыч).

Школьный комсомольский организаций школышто кугу рольым модшаш. Комсомолец-шамыч школышто моло тунемше-шамычлан примерым ончыктышаш, нуно ведущий рольым иметлышаш улыт. Но тидым але ятыр школьный комсомольский организацийлаште ужаш огеш лий.

„Мариец“ стеклозаводысо (Марий-Турек район) средний школышто 684 тунемше уло, нунын кокла гыч 86 комсомолец. 86 комсомолец гыч 24 комсомолецше неуспевающий улыт. Посна комсомолец-шамыч (А. Панкова да моло) 4 плохо отметкым иметлат. Адак тыгай фактат уледат: ик классыште кок ий шинчат, нунынак 2 плохо отметка дене уло.

Нине факт-шамыч тидым ончыктат, что комсомольский организаций школышто успеваемостьым нӧлталшаш верч пашам ситышын ыштен огыл. Комсомолец-шамычын тунеммышт нерген комсомольский комитет решенийым луктын гынат, тудым илышыш пурташ тыршен огыл. Тиде решенийым шуктен толмашым контролироватлымаш лийын огыл.

Тиде шотышто дирекциян пашам йӧршеш ситыдмын ыштен. Педколлективыште лукмо решений-шамыч илышыш пурталтын огытыл. Дирекций тиде решенийшамычым илышыш пуртышаш олмеш пьянка дене заниматла. Школа директор Софронов ятыр гана занятийышке йӱшӧ вуя толын тунемше-шамычлан мо кӱлешым пуэн кертын огыл. Тышеч тунеммын качествыже ӱлнӧ улмым умылтараш лиеш. Адак тыгай факт-шамыч лушкыдемдаш полшат.

ВЛКСМ райком школышто успеваемостьым саемдымаште нимогай полышымат

С. И. Федоров йолташ.

пуэн огыл. Тидын нерген ик бюрошто вопросым шындыме огыл.

ВЛКСМ райкомын школа ден пионер отдел вуйлатышыже мемнан школышко 1937 ий гыч иканат миен огыл. Мемнан школа могай состоянийыште улмым Морозова йолташ огеш шинче. Тудо школа да пионер паша дене пеш шагал интересоватла.

Морозова пашам решительно саемдышаш.

ВЛКСМ райком школлан шагал полшен

(Кырык-Марий райкомолын школа да пионер отделын вуйлатышыже Л. А. Рябова йолташын выступленийже гыч.).

ВЛКСМ ЦК-н X Пленумжо комсомолын пеш кугу государственный пашаже нерген ончен да решенийым луктын. Тиде решений мемнан райкомолланат пӱтынек касатла. Мемнан райкомол да школа ден пионер отдел школысо комсомольский да пионерский организаций-шамычлан пашаштышт полышым шагал пуэн шоген.

Садланак школлаште успеваемость ӱлнӧ. Козмодемьянский средний школышто 1939-40 тунемме ийын первый полугодийыштыже 120 комсомолец кокла гыч 25 комсомолец начар отметкым иметлат. Тиде школышто воспитательный пашат начар шындыме. Тидыже теве кушечат коеш: 4 учениким хулиганский пашалан судитлыме.

Учитель-шамычат воспитательный пашам кӱлеш семын огыт ыште—урок деч вара ик учителят ученик-шамыч дене огеш заниматле.

Козмодемьянск оласе пионерский клуб пионер-шамычын йодмыштым шуктен огеш шого, а кызыт гын йӧршешат тӱкылмӧ. Тидым меат, РОНО-ат раш шинчена гынат, мерым приниматлен огына ул.

Южо пионер вожатый-шамыч ВЛКСМ ЦК X Пленумын требованийжылан огыт соответствоватле. Троицко - Посадский средний школышто старший вожатыйлан 4 класс образованиян А. Окунева пашам ышта. Моло школлаштат тыгай факт-шамыч уледат.

ВЛКСМ Обкомын руководствыжо нергенат ойлыде огеш лий. Пионер отделын инструкторжо И. М. Краснов йолташ вожатый-шамыч спискым ончен лектын да тидын дене полыш пытен. Школьный молодежь отделын инструкторжо Лещенко йолташ райкомолышко миен полшым пумо олмеш 3 кече годым коҥга воктен тупым ырыктен шоген эртарен да мӧҥгеш Йошкар-Олашке кудалын. Ончыкыжо ВЛКСМ Обком могырым конкретный полыш лийман.

Мланна полыш кӱлеш

(ВЛКСМ Волжский райком секретарь Чернышев йолташын выступленийже гыч.).

Коммунистический партий, Сталин йолташ Ленинско-Сталинский комсомоллан кугу да пеш важный задачым довериленыт—кушкын шогышо поколенийым воспитатлаш да тиде пашаште учительствылан чот полшаш. Мемнан районышто пионер-шамыч 2000 наре улыт, октябрят-шамыч 2000 наре, комсомолец-шамычат 250 утла улыт. Тиде кугу армийым, социализмын ончыкылык строительже-шамычым ме туге воспитатлышаш улына, кузе тидым мемнан деч партий, Сталин йолташ требоватлат. Советский школым пеҥгыдемдымаш—комсомолын пашаштыже тӱҥ отрасль, школым недооценитлымашым пытараш кӱлеш.

ВЛКСМ Волжский райкомын пашаеҥже-шамыч, вигак каласаш кӱлеш, але марте школлаште лийын огытыл, школа-шамыч кузе пашам ыштат, огыт шинче.

Бумкомбинатысе средний школышто 755 ученик гыч 280-жо огеш успеватле. Посна класслаштыже тиддеат начар. Теве 5 „А“ классыште гын 20 процент гына успеватлат. Воспитательный паша ок ышталт; учитель-шамыч ӱмбак кержалтмаш, икте-весыштын пальтоштым пӱчкедымаш, кидым пудыртылмаш тиде школышто ятыр лиеден.

Лопатинский НСШ-ште пионер паша йӧршеш шаланымашке шуын, паша ышташ комната уке, физкультура урокым кок метр кумдыкан классыште эртарат. МАССР Наркомпрос тиде школыш ончалын огыл, тиде школлан нимогай вниманий лийын огыл.

Школлан кызыт помещений уке, паровой отопленний пашам ок ыште, Наркомпрос тиде шотышто тичмашнак районный организаций-шамычлан ӱшанен.

Йоча - шамычлан лудаш сылне литература, журнал, газета - шамыч уке улыт. „Пионерская правда“ газетым школлан ик экземпляр гычат пуэн огытыл (18 школлан 15 экземпляр гына); „Вожатый“ журнал ок сите.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

Упол. Главлита МАССР А—39. Йошкар-Ола, типография Маргосиздата.